

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Факультет економічних наук

Кафедра економіки та підприємництва

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор

Іщенко Н. М.

“*04*” *березня* 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ»

Спеціальність 073 «Менеджмент»

Розробник

Завідувач кафедри розробника

Завідувач кафедри спеціальності

Гарант освітньо-професійної програми

В.о. декана факультету економічних наук

Начальник навчально-методичного відділу

Назарова Л.В.

Назарова Л.В.

Стоян О.Ю.

Дранус Л.С.

Белінська С.М.

Шкірчак С.І.

Миколаїв – 2021 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Управління розвитком	
Галузь знань	07 «Управління та адміністрування»	
Спеціальність	073 Менеджмент	
Спеціалізація (якщо є)		
Освітня програма	Менеджмент	
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)	
Статус дисципліни	Нормативна	
Курс навчання	5	
Навчальний рік	2021-2022 н.р.	
Номер(и) семестрів (триместрів):	Денна форма	Заочна форма
	10	
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	4,5 кредити / 135 годин	
Структура курсу: – лекції – семінарські заняття (практичні, лабораторні, півгрупові) – годин самостійної роботи студентів	Денна форма	Заочна форма
	18	
	36	
	81	
Відсоток аудиторного навантаження	40	
Мова викладання	українська	
Форма проміжного контролю (якщо є)	МКР	
Форма підсумкового контролю	іспит	

2. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

Мета викладання дисципліни полягає у формуванні здатності у студентів розв'язувати складні спеціалізовані й практичні проблеми щодо розвитку підприємств на основі аналізу факторів середовища та використання результатів дослідження для обґрунтування управлінських рішень щодо формування адекватних моделей взаємодії підприємства та середовища.

Головним завданням вивчення навчальної дисципліни є: ознайомлення з основами управління в умовах змін в діловому середовищі бізнесу, загальною концепцією сталого розвитку підприємств, її соціально-економічної спрямованості, а також з основами формування і вдосконалення як системи, так і механізму управління організаційним розвитком; засвоєння основ організації та управління розвитком підприємств різних форм власності та організаційно-правових форм; придбання теоретичних знань й практичних навичок щодо обґрунтування напрямків розвитку підприємств та розробки відповідних управлінських рішень на усіх рівнях; застосування на практиці теоретичних, методичних та організаційних підходів щодо розвитку підприємств через комплексне та раціональне використання різних методів впливу в залежності від специфіки обраного напрямку розвитку та стадії життєвого циклу організації; обґрунтування економічної ефективності визначеного напрямку розвитку підприємств; підготовка студентів до самостійного вміння вибору, обґрунтування та прийняття рішень щодо управління розвитком підприємств.

Передумови вивчення дисципліни. Вивчення курсу базується на відповідному рівні загальних знань, отриманих під час засвоєння здобувачами фундаментальних та спеціальних дисциплін, що були вивчені протягом навчання за першим (бакалаврським) рівнем підготовки спеціальності 073 «Менеджмент», а саме «Економіка підприємств», «Менеджмент», «Маркетинг»

Очікувані результати навчання: поглиблення знань студентів в галузі існуючих основних операцій, критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах; ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення; проектувати ефективні системи управління організаціями; планувати діяльність організації в стратегічному та тактичному розрізах.

В результаті вивчення дисципліни студент

має знати:

- – основні теорії, принципи і методи аналізу та оцінювання процесів розвитку організації;
- складові процесу розвитку підприємств та ієрархію форм реалізації організаційного розвитку на підприємстві;
- технологічні і економічні інтереси усіх учасників, що утворюють єдиний ланцюг матеріального руху, з метою досягнення загальносистемних цілей розвитку підприємств;
- методологічні засади проектування ефективних організаційних структур управління та організації (філій підприємства) для забезпечення розвитку підприємств;

- основні підходи до моделювання розвитку підприємств з урахуванням особливостей їх функціонування.

має вміти:

- організовувати процес управління розвитком підприємства та розробляти його раціональні форми;

- визначати альтернативи розвитку підприємств та забезпечувати на стадії планування високий рівень збалансованості її складових елементів;

- визначати напрями розвитку підприємств з урахуванням факторів середовища, в якому воно функціонує;

- підтримання її у стані динамічного розвитку й адаптації;

- розраховувати потреби в усіх видах ресурсів для досягнення цілей розвитку підприємств.

Програмні компетенції

Загальні компетентності (ЗК)

Здатність генерувати нові ідеї (креативність). (ЗК6)

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. (ЗК7)

Спеціальні компетентності (СК)

Здатність обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту, в тому числі у відповідності до визначених цілей та міжнародних стандартів. (СК1).

Здатність встановлювати цінності, бачення, місію, цілі та критерії, за якими організація визначає подальші напрями розвитку, розробляти і реалізовувати відповідні стратегії та плани (СК2)

Здатність до саморозвитку, навчання впродовж життя та ефективного самоменеджменту. (СК3).

Здатність до ефективного використання та розвитку ресурсів в організації (СК4).

Здатність до управління організацією та її розвитком. (СК10).

Програмні результати навчання

Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах (ПРН 1)

Ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення (ПРН 2)

Проектувати ефективні системи управління організаціями (ПРН 3)

Планувати діяльність організації в стратегічному та тактичному розрізах (ПРН 5).

Мати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень в непередбачуваних умовах, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність. (ПРН 6)

Забезпечувати особистий професійний розвиток та планування власного часу (ПРН 11)

Вміти делегувати повноваження та керівництво організацією (підрозділом) (ПРН 12)

3. Програма навчальної дисципліни

Денна форма:

№	Теми	Лекції	Практичні (семінарські, лабораторні, півгрупові)	Самостійна робота	Загальн ий обсяг
Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти розвитку підприємств					
Тема 1	Сутність та зміст поняття розвитку підприємства	2	4	9	15
Тема 2	Характеристика процесів управління розвитком підприємств та їх класифікація	2	4	9	15
Тема 3	Фактори впливу на розвиток підприємства	2	4	9	15
Тема 4	Моделі організаційного розвитку підприємств	2	4	9	15
Змістовий модуль 2. Стратегічні аспекти розвитку підприємств та оцінка ефективності управління його розвитком					
Тема 5	Методичні підходи до діагностики розвитку підприємств	2	4	9	15
Тема 6	Стратегічні аспекти розвитку підприємств	2	4	9	15
Тема 7	Управління розвитком кадрової складової підприємства	2	4	9	15
Тема 8	Управління розвитком інформаційних ресурсів підприємства	2	4	9	15
Тема 9	Оцінка рівня розвитку підприємства. Ефективність управління розвитком підприємства	2	4	9	15
Всього за курсом		18	36	81	135

4. Зміст навчальної дисципліни

4.1. План лекцій

№	Тема заняття / план
1	Тема 1. Сутність та зміст поняття розвитку підприємства <ol style="list-style-type: none">1. Особливості управління організацією2. Підходи до визначення поняття "розвиток" та "розвиток підприємства".3. Відмінності між категоріями "росту" та "розвитку".4. Класифікація видів та типів розвитку підприємства.5. Ієрархія цілей підприємства
2	Тема 2. Характеристика процесів управління розвитком підприємств та їх класифікація. <ol style="list-style-type: none">1. Основні принципи управління розвитком організацій.2. Класифікація видових проявів розвитку підприємств.3. Самоорганізація, стаціонарність і гомеостаз процесів розвитку в економічних системах
3	Тема 3. Фактори впливу на розвиток підприємства <ol style="list-style-type: none">1. Основні чинники макросередовища (політико-правові, економічні, соціально-демографічні, технологічні) і чинники мікросередовища (підприємство, споживачі, постачальники, посередники, конкуренти).2. Основні чинники явного (економічні, юридичні й організаційні) і чинники латентного впливу (неявні, приховані чинники, що виникають унаслідок впливу явних чинників при неефективній системі управління, зокрема при конфлікті інтересів керуючої і керованої підсистем).3. Аналіз факторів макросередовища.4. Внутрішнє середовище підприємства.
4	Тема 4. Моделі організаційного розвитку підприємств <ol style="list-style-type: none">1. Визначення необхідних ресурсів для забезпечення розвитку підприємства з урахуванням факторів середовища.2. Основні моделі: структурно-ситуаційна, інноваційна, феноменологічна, конфліктна, селекційна та їх характеристика.3. Аналіз підходів до моделювання організаційного розвитку.
5	Тема 5. Методичні підходи до діагностики розвитку підприємств <ol style="list-style-type: none">1. Поняття діагностики.2. Стратегічна діагностика, діагностика стратегічних можливостей, стратегічного потенціалу, потенціалу розвитку.3. Мета діагностики як своєчасного розпізнавання відхилень на основі оцінки стратегічних аспектів розвитку з урахуванням особливостей суб'єкта господарювання.
6	Тема 6. Стратегічні аспекти розвитку підприємств <ol style="list-style-type: none">1. Аспекти формування стратегічного бачення розвитку підприємства

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Стратегічні аспекти розвитку підприємства в управлінні його прибутковістю. 3. Процес формування стратегії підприємства.
7	<p>Тема 7. Управління розвитком кадрової складової підприємства</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні складові кадрового забезпечення підприємства. 2. Підходи до оцінювання рівня розвитку компетенцій працівників підприємства. 3. Організаційні засади розвитку трудового потенціалу підприємств.
8	<p>Тема 8. Управління розвитком інформаційних ресурсів підприємства</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Види інформації: природничо-наукова; техніко-технологічна; економічна; соціально-політична. 2. Класифікація економічної інформації 3. Види джерел інформації 5. Інформаційне забезпечення розвитку підприємства 6. Пошук необхідної інформації. 7. Порядок обробки та групування інформації.
9	<p>Тема 9. Оцінка рівня розвитку підприємства. Ефективність управління розвитком підприємства</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оцінка фінансових показників. 2. Оцінка ефективності розвитку підприємства за збалансованою системою показників. 3. Метод збалансованих оціночних звітів. 4. Аналіз розвитку підприємства на основі його ринкової вартості.

4.2. План практичних (семінарських, лабораторних, півгрупових) занять

№	План семінарського заняття
1-2	Тема 1. Сутність та зміст поняття розвитку підприємства Дискусії та обговорення. Економічна сутність поняття "розвитку". Підходи до визначення "розвитку підприємств". Цілі розвитку підприємства. Об'єкти та напрями розвитку підприємств. Види розвитку: екстенсивний та інтенсивний. Радикальний та еволюційний розвиток підприємства. Типи розвитку: адаптаційний та біфуркаційний. Практичні завдання. Ситуаційне завдання.
3-4	Тема 2 Характеристика процесів управління розвитком підприємств та їх класифікація. Дискусії та обговорення. Основні принципи управління розвитком організацій. Поняття "процесу розвитку". Видові прояви процесів розвитку на підприємстві та їх класифікація. Складові процесу розвитку підприємств: діагностична, процесна і підтримуюча. Ієрархія форм реалізації організаційного розвитку на підприємстві. Самоорганізація, стаціонарність і гомеостаз процесів розвитку в економічних системах. Практичні завдання.
5-6	Тема 3. Фактори впливу на розвиток підприємства Дискусії та обговорення. Фактори макро-, мезо- та мікросередовища. Класифікація факторів, що впливають на розвиток підприємства. Ефективність організаційної структури підприємства. Практичні завдання.
7-8	Тема 4. Моделі організаційного розвитку підприємств Дискусії та обговорення. Сукупність ресурсів підприємства. Інформаційна складова розвитку. Матеріальні ресурси. Фінансові ресурси. Кадрова складова розвитку. Забезпечення комунікацій в процесі управління розвитком. Система управління розвитком підприємства. Підходи до моделювання розвитку підприємств. Структурно-ситуаційна, інноваційна, феноменологічна, селекційна, конфліктна моделі організаційного розвитку. Модель Айзедиса. Модель Грейнера. Модель організаційного розвитку Мироненка і Тереханова. Практичні завдання. Ситуаційне завдання.
9-10	Тема 5. Методичні підходи до діагностики розвитку підприємств Дискусії та обговорення. Методики оцінки параметрів розвитку підприємств. Багато-параметричний підхід Д. П'ю. Аналіз розвитку підприємства на основі його ринкової вартості. Метод збалансованих оціночних звітів. Методика МакКінсі. Організаційна діагностика. Практичні завдання. Ситуаційне завдання.
11-12	Тема 6. Стратегічні аспекти розвитку підприємств Дискусії та обговорення. Поняття та зміст стратегічного розвитку підприємств. Принципи управління стратегічним розвитком підприємств.

	<p>Визначення альтернатив розвитку підприємств. Програмне управління розвитком підприємства</p> <p>Практичні завдання.</p>
13-14	<p>Тема 7. Управління розвитком кадрової складової підприємства</p> <p>Дискусії та обговорення. Управління розвитком персоналу. Систематизація організаційних факторів та компетенцій, що сприяють розвитку підприємства. Розвиток талантів. Розвиток організаційної культури підприємства.</p> <p>Практичні завдання. Ситуаційне завдання.</p>
15-16	<p>Тема 8. Управління розвитком інформаційних ресурсів підприємства</p> <p>Дискусії та обговорення. Сукупність інформаційних ресурсів підприємства. Сутність інформаційного принципу, принципу координації, принципу динамічного балансу. Рівень інформованості. Формування ефективних комунікацій.</p> <p>Практичні завдання. Ситуаційне завдання.</p>
17-18	<p>Тема 9. Оцінка рівня розвитку підприємства. Ефективність управління розвитком підприємства</p> <p>Дискусії та обговорення. Ефективність управління розвитком підприємства. Оцінка ефективності організаційної структури. Ефективність управління підприємством. Визначення рівня розвитку підприємства. Показники розвитку підприємства.</p> <p>Практичні завдання.</p>

4.3. Завдання для самостійної роботи

Картою самостійної роботи дисципліни на денній формі навчання передбачено 81 години на самостійну роботу, зокрема 51 годин на підготовку до семінарських занять, 14 годин на підготовку питань для самостійного опрацювання, 16 годин на підготовку до виконання 2 контрольних робіт.

Кожне семінарське заняття присвячено певній темі курсу. Головною метою підготовки та виконання яких є закріплення на практиці теоретичних знань, отриманих під час лекцій.

Відпрацьовуючи матеріал лекцій, студент зобов'язаний відмітити в конспекті твердження, визначення, висновки, зміст або обґрунтованість яких йому незрозумілі, та звернутися до рекомендованої літератури за роз'ясненнями. При відпрацюванні лекцій необхідно звернути увагу на **питання для самоконтролю**, відповіді на яких мають знайти студенти під час опрацювання конспекту та рекомендованої літератури. Якщо рекомендована література не містить необхідних пояснень, необхідно звернутися до викладача з питанням на практичному занятті або в час, що виділений для індивідуальних консультацій з викладачем. Якщо задане питання, що має часткове значення або слабо пов'язане з темою, що обговорюється, викладач має право призначити студенту індивідуальну консультацію в межах часу, що встановлюється діючим навчальним планом.

Крім того передбачено підготовку питань для самостійного опрацювання, які студент вивчає і конспектує.

Питання для самостійного опрацювання:

1. В чому полягає сутність поняття "розвиток підприємства"?
2. В чому полягає сутність та відмінність адаптаційного та біфуркаційного розвитку?
3. В чому полягає сутність і зміст самоорганізації, стаціонарності і гомеостазу процесів розвитку в економічних системах.
4. В чому відмінність еволюційного та революційного розвитку?
Наведіть приклади.
5. Назвіть складові процесу розвитку підприємств.
6. В чому полягає ієрархічність форм реалізації організаційного розвитку?
7. Які фактори впливають на розвиток підприємства?
8. Які фактори забезпечують ефективність комунікацій в процесі управління розвитком підприємства:
9. Назвіть методики оцінки параметрів розвитку підприємств.
10. В чому сутність та зміст організаційної діагностики?
11. Яка послідовність і зміст основних етапів діагностики розвитку

підприємств?

12. Назвіть відомі моделі розвитку підприємства та обґрунтуйте їх вибір.
13. В чому сутність моделі Айдезиса?
14. Які існують обмеження щодо застосування моделі Грейнера для забезпечення розвитку підприємств?
15. Які кризи характерні для організації в ході її розвитку за висновками Л. Грейнера?
16. В яких випадках доцільно застосовувати модель організаційного розвитку Мироненка і Тереханова?
17. Визначте зміст та принципи стратегічного управління підприємством.
18. Назвіть основні складові процесу управління розвитком персоналу підприємства.
19. В чому полягає сутність інформаційного принципу, принципу координації та динамічного балансу при управлінні розвитком підприємства?
20. Які показники застосовують для оцінки ефективності процесів розвитку підприємства?
21. Які параметри впливають на оцінку внутрішньої ефективності управління підприємством?

Протягом семестру передбачено підготовку 2 контрольних робіт. Письмові самостійні роботи виконуються студентами в аудиторії під час практичних занять. Роботи містять декілька варіантів, що унеможливило повне дублювання робіт студентів, списування тощо.

4.4. Методи навчання та матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу

ПРН	Методи навчання
ПРН01	репродуктивний метод, евристичний метод, дослідницький метод
ПРН02	пояснювально-ілюстративний метод, евристичний метод, дослідницький метод, методи економічної діагностики; методи прогнозування і планування
ПРН03	пояснювально-ілюстративний метод, репродуктивний метод, метод проблемного викладу, евристичний, дослідницький метод, методи проектування організаційних структур управління
ПРН05	репродуктивний метод, метод проблемного викладу, методи прогнозування і планування
ПРН06	репродуктивний метод, метод проблемного викладу, методи оцінювання соціальної, організаційної та економічної ефективності в менеджменті
ПРН11	метод проблемного викладу, евристичний метод, соціально-психологічні
ПРН12	пояснювально-ілюстративний, метод проблемного викладу, репродуктивний метод, адміністративні

Матеріально-технічне забезпечення: проекційне мультимедійне обладнання (проектор, екран, ноутбук/комп'ютер); Доступ до мережі Internet, точка доступу Wi-Fi; OS: Windows, Android, iOS; Browsers: Chrome / Opera / Mozilla Firefox / MS Edge; Програмне забезпечення: Word, Excel, PowerPoint; Skype, Zoom, Google Meet; Система електронного навчання Moodle 3.9

В цілому, для більш якісного викладання лекційного матеріалу та зручного проведення семінарських занять аудиторії мають бути забезпечені мультимедійним обладнанням, для передачі різних форм інформації (текстової, графічної, аудіо- і відеоформ).

5. Підсумковий контроль

Перелік питань до іспиту:

1. Сутність поняття "розвиток підприємства".
2. Сутність та відмінність адаптаційного розвитку стійкого розвитку.
3. Сутність і зміст самоорганізації, стаціонарності і гомеостазу процесів розвитку в економічних системах.
4. Відмінність еволюційного та революційного розвитку.
5. Складові процесу розвитку підприємств.
6. Ієрархічність форм реалізації організаційного розвитку.
7. Фактори, що впливають на розвиток підприємства.
8. Фактори, що забезпечують ефективність комунікацій в процесі управління розвитком підприємства.
9. Методики оцінки параметрів розвитку підприємств.
10. Сутність та зміст організаційної діагностики.
11. Послідовність і зміст основних етапів діагностики розвитку підприємств.
12. Моделі розвитку підприємства.
13. Обґрунтування вибору моделей розвитку підприємства.
14. Сутність моделі розвитку Айдезиса.
15. Обмеження щодо застосування моделі Грейнера для забезпечення розвитку підприємств.
16. Кризи, що характерні для організації в ході її розвитку за висновками Л. Грейнера.
17. Доцільність застосування моделі організаційного розвитку Мироненка і Тереханова.
18. Зміст та принципи стратегічного управління підприємством.
19. Основні складові процесу управління розвитком персоналу підприємства.
20. Сутність інформаційного принципу, принципу координації та динамічного балансу при управлінні розвитком підприємства?
21. Показники, що застосовують для оцінки ефективності процесів розвитку підприємства?
22. Параметри, що впливають на оцінку внутрішньої ефективності управління підприємством.
23. Характеристика процесів управління розвитком підприємств та їх

класифікація.

24. Ресурсне забезпечення розвитку підприємств.
25. Управління розвитком інформаційних ресурсів підприємства.
26. Етапи життєвого циклу у розвитку підприємстві.
27. Поняття адаптивності управлінських систем.
28. Революційний і еволюційний розвиток підприємства.
29. Побудова системи факторів макро-, мезо – та мікросередовища, що впливають на розвиток підприємства.
30. Теорія спрямованого розвитку підприємства, теорія циклічного розвитку і теорія життєвого циклу підприємства.
31. Рушійні сили розвитку підприємством.
32. Поняття потенціалу розвитку підприємства, їх загальна характеристик
33. Діагностування потенціалу розвитку підприємства.
34. Індикатори розвитку підприємства.
35. Формальні та неформальні показники розвитку організації.
36. Управлінські орієнтири та критерії успішного розвитку підприємства.
37. Розвиток підприємства за рахунок внутрішніх резервів. Напрями внутрішнього розвитку підприємства.
38. Основні принципи розвитку підприємства.
39. Поняття сталого розвитку підприємства.
40. Основні цілі та переваги концепції сталого розвитку підприємництва.

Приклад білету

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Спеціальність: 073 «Менеджмент»

Семестр 10

Навчальна дисципліна «Управління розвитком»

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 0

1. Параметри, що впливають на оцінку внутрішньої ефективності управління підприємством.
2. Поняття сталого розвитку підприємства.
3. . Практичне завдання

На прикладі обраного підприємства та з урахуванням макроекономічної ситуації визначте складові процесу розвитку, видові прояви розвитку та форми реалізації розвитку по ієрархічних рівнях.

Затверджено на засіданні

кафедри менеджменту

Протокол № _____ від „_____” _____ року

Завідувач кафедри менеджменту

Екзаменатор

Стоян О.Ю.

Назарова Л.В.

6. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

Вид робіт	Максимальна кількість балів
Денна	
1. Підготовка до 18 семінарських занять за лекційним матеріалом прийняття участі у дискусіях та обговореннях на семінарських заняттях (18 семінарських занять *1 бал)	18
2. Розв'язання практичних та вирішення ситуаційних завдань на семінарських заняттях (18 семінарських занять *1 бал)	18
3. Підготовка питань для самостійного опрацювання (4 питань*3бали)	12
4. Підготовка до виконання та написання 2 контрольних робіт (2 роботи*6 балів)	12
Іспит	40

Об'єктом оцінювання навчальних досягнень студентів є знання, уміння та навички, досвід творчої діяльності, емоційно-ціннісного ставлення до навколишньої дійсності.

Оцінювання роботи студентів протягом семестру здійснюється відповідно до «Положення про систему рейтингової оцінки ЧНУ імені Петра Могили» під час проведення заходів поточного та підсумкового контролю за рівнем засвоєння ними знань з дисципліни, що викладається. Механізми поточного і підсумкового контролю працюють у напрямках створення необхідної мотивації:

- поточний контроль створює мотив до постійної систематичної самостійної творчої праці,
- вихідний контроль створює стимули до отримання знань, формує відповідальність за кінцевий результат.

Поточний контроль знань студентів протягом одного семестру включає оцінку за роботу на практичних заняттях та самостійну роботу. Основні матеріали подано за адресою: <http://moodle3.chmnu.edu.ua/course/view.php?id=10786>

Контрольні заходи включають поточний і підсумковий контроль. Перевірка та оцінювання знань студентів проводиться у таких формах:

1. Оцінювання знань студента під час семінарських занять.
2. Підготовка питань для самостійного опрацювання.
3. Проведення поточного контролю.
4. Проведення іспиту.

Оцінювання знань студентів під час семінарських, практичних занять має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи.

Об'єктами поточного контролю є:

- а) систематичність, активність та результативність роботи протягом семестру над вивченням програмного матеріалу навчальної дисципліни; відвідування занять;

б) рівень підготовки до семінарських занять;

в) володіння знань предметної області при проведенні відповідних розрахунків.

При оцінюванні практичних завдань увага також приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу). Якщо якась із вимог не буде виконана, то оцінка буде знижена.

Оцінювання знань студента під час семінарських занять

Студент здійснює підготовку до семінарських занять за лекційним матеріалом, виконує завдання на семінарських заняттях. Кожне семінарське заняття оцінюється у 2 бали.

Поточний контроль знань студентів протягом одного семестру включає оцінку за роботу на семінарських заняттях та самостійну роботу.

Критерії поточної оцінки знань студентів (на семінарських заняттях).

Усний виступ та виконання письмового завдання	Критерії оцінки
Підготовка до 18 семінарських занять за лекційним матеріалом прийняття участі у дискусіях та обговореннях на семінарських заняттях	
1	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.
Розв'язання практичних та вирішення ситуаційних завдань на семінарських заняттях	
1	Розв'язав практичні та вирішив ситуаційні завдання в аудиторії
0	Не розв'язав задачі практичні та вирішив ситуаційні завдання в аудиторії

Підготовка питань для самостійного опрацювання.

Виконання письмового завдання, денна форма	Критерії оцінки
3	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань.
2	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві

	неточності та незначні помилки.
1	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Проведення поточного контролю. Контрольні роботи виконуються самостійно кожним студентом на протязі семестру. Вибір варіантів здійснюється вибірково. Робота повинна виконуватися письмово протягом відведеного терміну та подається на перевірку викладачеві.

Кожна контрольна робота оцінюється у 6 балів.

Критерії поточної оцінки знань студентів.

Виконання письмового завдання	Критерії оцінки
6	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань.
5	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.
3-4	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.
1-2	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань, допускаючи при цьому суттєві помилки.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Приклад контрольної роботи № 1

1. Класифікація видів та типів розвитку підприємства.
2. Основні принципи управління розвитком підприємства.
3. Види розвитку: екстенсивний та інтенсивний.

Приклад контрольної роботи № 2

1. Поняття та зміст стратегічного розвитку підприємств.
2. Систематизація організаційних факторів та компетенцій, що сприяють розвитку підприємства.

3. Сукупність інформаційних ресурсів підприємства.

Проведення підсумкового контролю знань. Результатом вивчення дисципліни виступає іспит. Умовою допуску до підсумкового контролю знань є позитивні оцінки з поточного контролю знань, Контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою. Максимальну кількість балів, яку може отримати студент протягом семестру становить 60 балів. На іспит відповідно відводиться максимальна кількість балів – 40 балів.

Іспитовий білет складається з двох теоретичних питань і однієї задачі. За кожен правильну відповідь на теоретичне питання студент отримує 10 балів, за вирішену задачу – 20 балів.

7. Рекомендовані джерела інформації

7.1. Основні

1. Чухрай Н. І. Стратегічне управління інноваційним розвитком підприємства: Підручник. / Н.І. Чухрай, О.П.Просович. - Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2015. - 500 с.
2. Ілляшенко С. М. Управління інноваційним розвитком [Текст] : навч. посібн. / С. М. Ілляшенко. — 2-ге вид., перероб. і доп. — Суми : Університетська книга ; Княгиня Ольга, 2005. — 324 с.
3. Збрицька Т. П. Управління розвитком персоналу: навчальний посібник / Т. П. Збрицька, Г. О. Савченко, М. С. Татаревська. - Одеса: Атлант, 2013. - 427 с.
4. Малюта Л.Я. Стратегічне управління інноваційним розвитком підприємства : навчальний посібник / Л.Я.Малюта. – Тернопіль: ФОП Паляниця В.А., 2016. – 232 с.
5. Ястремська О. М. Стратегічне управління інноваційним розвитком підприємства [Текст] : навч. посібн. / О. М. Ястремська, Г. В. Верещагіна, К. В. Тонєва та ін. – Х. : ІНЖЕК, 2010. – 388 с.
6. Управління організаційним розвитком підприємства : курс лекцій [Електронний ресурс] / укладачі: Л. Д. Забродська, Т. С. Пічугіна. – Електрон. дані. – Х. : ХДУХТ, 2019. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см. – назва з тит. екрана.

7.2. Додаткові

1. Погорелов Ю. С. Оцінювання та моделювання розвитку підприємства : монографія / Ю. С. Погорелов. – Луганськ : Глобус, 2010. – 512 с.
2. Цопа Н. В. Управление развитием промышленных предприятий: методология, модели, методы : монографія / Н. В. Цопа. — Донецк-Симферополь : ИТ "АРИАЛ", 2010. — 320 с.
3. Management of economic processes in the enterprise: Tutorial [Text] / Opole :The Academy of Management and Administration in Opole, 2019; ISBN 978-83-946765-4-4; pp. 338, illus., tabs., bibls. Nazarova L., Duchmal M., Ohienko A., Porydeieva T., Pokusa T., Fedosova A., Kumar Goel A., Stoyan O., Burdelna H., Obozna A.
4. Мельник Л. Г. Фундаментальные основы развития / Л. Г. Мельник. – Сумы : ИТД "Университетская книга", 2003. – 288 с.

7.3. Інформаційні ресурси

5. Система Moodle ЧНУ ім. Петра Могили <https://moodle3.chmnu.edu.ua/>
6. Інтернет-портал для управлінців. – Режим доступу : www.management.com.ua/.
7. Бібліотека імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс]: [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Київ: НБУВ,. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua –

Назва з екрана.

8. Електронний каталог Національної парламентської бібліотеки України [Електронний ресурс]: [політемат. база даних містить відом. про вітчизн. та зарубіж. кн., брош., що надходять у фонд НПБ України]. – Електронні дані (803438 записів). – Київ: Нац. парлам. б-ка України,. – Режим доступу: catalogue.nplu.org . – Назва з екрана.

9. Бібліотеки в Україні: [http:// www. library. univ.kiev.ua/ukr/res/resour.php3](http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/res/resour.php3).